

**Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova**

ORDIN

1873 nr. 23 12 2024

mun. Chișinău

**Cu privire la propunerile de revizuire
a Metodologiei privind evaluarea criterială
prin descriptori la disciplina Dezvoltare
personală, clasele I-XII**

În temeiul prevederilor art.16 alin. (2) și alin. (4) al Codului educației al Republicii Moldova Nr.152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.10.2014, Nr. 319-324 art. nr.643), în conformitate cu pct. 8 subpct. 2 și subpct. 12 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Educației și Cercetării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.146/2021 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 01.09.2021 nr. 206-208, art.344) și în scopul optimizării activității didactice în învățământul secundar ciclu I și II, Ministrul educației și cercetării emite prezentul

ORDIN:

1. Se aprobă *Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina școlară Dezvoltare personală, clasele V-XII (se anexează)*, elaborată de către grupul de lucru instituit prin ordinul MEC nr.1499/2024.
2. Se abrogă *Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori la disciplina Dezvoltare personală, clasele V-XII*, aprobată prin ordinul MECC nr. 1324/2024.
3. Pentru clasele I-IV evaluarea rezultatelor învățării la disciplină școlară *Dezvoltare personală* se realizează conform *Metodologiei privind evaluarea criterială prin descriptori*, modificată prin ordinul MEC nr.31/2024.
4. Organele locale de specialitate în domeniul învățământului:
4.1.vor informa conducătorii instituțiilor de învățământ din teritoriul administrat despre prevederile prezentului ordin;

- 4.2.vor organiza, în perioada 17-27 ianuarie 2025, activități de diseminare a informațiilor cu privire la modificările efectuate în *Metodologia privind evaluarea prin descriptori la disciplina Dezvoltare personală, clasele V-XII*, în instituțiile de învățământ din teritoriul administrat;
- 4.3.vor asigura aplicarea prevederilor prezentului ordin în instituțiile de învățământ din teritoriul administrat.
5. Direcția politici în învățământul general:
- 5.1.va aduce prezentul ordin la cunoștința organelor locale de specialitate în domeniul învățământului;
- 5.2.va organiza, în perioada 09-17 ianuarie 2025, activități de informare a specialiștilor responsabili de implementarea curriculumului la disciplina școlară *Dezvoltarea personală* din cadrul organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, cu privire la modificările efectuate în *Metodologia privind evaluarea prin descriptori la disciplina școlară Dezvoltare personală, clasele V-XII*;
- 5.3.va organiza, în perioada ianuarie – februarie 2025, activități de formare a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ care predau disciplina *Dezvoltare personală* la clasele a V-a – a XII-a.
- 5.4.va acorda suport metodologic specialiștilor din cadrul Organelor locale de specialitate din domeniul învățământului responsabili de implementarea curriculumului la disciplina *Dezvoltare personală* privind aplicarea corectă a *Metodologiei privind evaluarea prin descriptori la clasele V-XII*;
- 5.5.va monitoriza punerea în aplicare a prevederilor prezentului ordin.
6. Controlul executării prezentului ordin se pune în sarcina doamnei Valentina Olaru, secretar de stat.

Ministru

Dan PERCIUN

Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina Dezvoltare personală (clasele V – XII)

I. PREZENTARE GENERALĂ

1. *Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina Dezvoltare personală* (în continuare Metodologie) reprezintă o componentă a documentelor școlare ce stabilește aspectele specifice ale procesului de evaluare la această disciplină școlară.

Într-un context educațional dinamic și orientat spre dezvoltarea competențelor, *Metodologia* joacă un rol esențial în sprijinirea progresului elevilor. Revizuirea *Metodologiei* actuale este o necesitate pentru a răspunde cerințelor învățării centrate pe elev, prin integrarea unui sistem de evaluare flexibil, bazat pe descriptori de competență. Acest proces înlocuiește instrumentele tradiționale, precum și tabelul de performanță școlară, cu metode mai relevante, care reflectă în mod autentic comportamentul elevilor.

Noua *Metodologie* propune să creeze un echilibru între nevoile educaționale ale elevilor și cerințele curriculare, oferind un cadru adaptabil și eficient pentru observarea și susținerea dezvoltării personale. Aceasta detaliază strategia de evaluare prin descriptori și contribuie activ la formarea unor personalități echilibrate, responsabile și pregătite pentru provocările vieții.

2. Metodologia se adresează:

- a. cadrelor didactice la disciplina școlară *Dezvoltare personală*;
- b. echipelor manageriale din instituțiile de învățământ;
- c. specialiștilor din OLSDÎ, responsabili de monitorizarea disciplinei *Dezvoltare personală*;
- d. elevilor din clasele V-XII și părinților/reprezentanților legali ai acestora.

3. Metodologia este elaborată în conformitate cu următoarele acte normative:

- Codul Educației al Republicii Moldova (2014);
- Curriculumul național la disciplina *Dezvoltare personală*, clasele V-IX (ordinul MECC nr. 1124/2018);
- Curriculumul național la disciplina *Dezvoltare personală*, clasele X-XII (ordinul MECC nr. 1124/2018);
- Carta Consiliului Europei privind Educația pentru Cetățenie Democratică și Educația pentru Drepturile Omului (2010);
- Cadru de Referință European al Competențelor pentru Cultură Democratică (2018).

4. **Scopul** *Metodologiei* este de a reglementa procesul de evaluare la disciplina *Dezvoltare personală* centrat pe competențe și descriptori comportamentali. Această abordare pune accent pe progresul personal al elevilor și dezvoltarea competențelor necesare pentru viața de zi cu zi, integrare socială și inserție profesională, asigurând coerență între obiectivele educaționale și expectanțele sociale.

La fel, *Metodologia* urmărește să sprijine profesorii în monitorizarea progresului personal al elevilor în ceea ce privește:

- cunoașterea de sine și a celorlalți,
- relaționarea cu cei din jur,
- integrarea școlară și socială,
- utilizarea resurselor,
- atitudinile față de lumea înconjurătoare și față de propria persoană,
- interesele privind diferite activități și obținerea succesului în propria activitate.

Metodologia promovează o evaluare continuă, motivantă și centrată pe nevoile de dezvoltare ale elevilor.

5. *Metodologia* are următoarele **obiective**:

- 5.1. dezvoltarea competențelor personale și sociale ale elevilor prin observarea progresului acestora în contexte autentice și variate;

- 5.2. promovarea unei evaluări formative care să faciliteze învățarea/dezvoltarea personală continuă și să sprijine reflecția elevilor asupra propriului progres;
 - 5.3. centrarea evaluării pe oferirea unui feedback constructiv, bazat pe descrieri și reflecții asupra comportamentului;
 - 5.4. facilitarea autoevaluării și evaluării reciproce, ca parte integrantă a procesului educațional;
 - 5.5. valorificarea diverselor produse școlare (fișe individuale/de grup, proiecte etc.) ca indicatori ai competențelor dezvoltate.
6. În procesul de evaluare la disciplina *Dezvoltare personală* se respectă **principiile**:
- 6.1. *Centrarării pe elev*: procesul de evaluare este orientat spre nevoile, interesele, particularitățile de vârstă și caracteristicile individuale ale elevului, punând accent pe dezvoltarea personală și socio-emoțională.
 - 6.2. *Transparenței și participării*: elevii și părinții sunt informați în prealabil despre obiectivele și specificul evaluării axată pe descriptorii de competență, asigurându-se o înțelegere clară a procesului educațional.
 - 6.3. *Incluziunii și respectului demnității umane*: metodologia promovează un mediu de învățare în care fiecare elev este valorizat și respectat, fără discriminare.
 - 6.4. *Confidențialității*: metodologia promovează angajamentul de a proteja informațiile personale, sensibile sau private ale unei persoane, rezultatele evaluării fiind confidențiale și folosite doar în scopuri educaționale.
 - 6.5. *Validității și relevanței*: evaluarea este corelată cu finalitățile stabilite în curriculumul național și reflectă în mod autentic progresul elevului.
 - 6.6. *Flexibilității*: profesorii pot adapta descriptorii și instrumentele de evaluare pentru a răspunde contextelor variate de învățare și caracteristicilor individuale ale elevilor.
 - 6.7. *Motivației pentru învățare*: evaluarea este gândită ca un proces motivațional, care să încurajeze progresul elevilor și să reducă stresul asociat evaluării tradiționale.
 - 6.8. *Progresului continuu*: evaluarea sprijină învățarea și oferă oportunități constante de progres pentru fiecare elev. Ea urmărește dezvoltarea treptată și graduală a competențelor, cunoștințelor, abilităților și atitudinilor elevilor și presupune îmbunătățiri continue, indiferent de nivelul inițial al elevului.
7. Evaluarea prin descriptorii este o modalitate de evaluare flexibilă a progresului elevilor punând accent pe învățarea continuă și pe reflecție. Aceasta presupune/ofere descrieri calitative care reflectă competența manifestată.
- Evaluarea prin descriptorii la *Dezvoltare personală* reprezintă un instrument care ajută la reflecția asupra eficacității procesului de formare a competențelor specifice disciplinei și la orientarea învățării în viitor.
8. **Descriptorii** sunt afirmații specifice, observabile, care descriu performanța sau comportamentul așteptat.
9. Structura **descriptorilor**:
- 9.1 Fiecare descriptor include următoarele elemente: acțiune clară și observabilă: descrie ce face concret elevul (ex.: Identifică soluții pentru gestionarea stresului).
 - 9.2 Contextul în care acțiunea se manifestă: specifică situația sau activitatea în care se manifestă competența (ex.: în timpul unei activități de grup).

II. ORGANIZAREA PROCESULUI DE EVALUARE

10. Procesul de evaluare la *Dezvoltare personală* este un demers complex și flexibil, care asigură o evaluare continuă, autentică și centrată pe elev. Aceasta promovează responsabilitatea, reflecția și colaborarea, sprijinirea dezvoltării competențelor esențiale pentru viața personală și socială a elevilor.
11. Evaluarea la disciplina *Dezvoltare personală* necesită o planificare riguroasă și bine structurată, pentru a asigura o apreciere coerentă, echitabilă și eficientă a competențelor, reflectate prin descriptorii comportamentali.

12. Procesul de evaluare este adaptat nevoilor elevilor, contextului educațional și oferă informații valoroase atât pentru elevi, cât și pentru părinți și cadrele didactice. Această organizare implică mai multe etape și componente esențiale.
- 12.1. identificarea competențelor specifice vizate în cadrul unității/unităților de învățare.
 - 12.2. evidențierea descriptorilor de competență relevanți pentru observarea și evaluarea progresului elevilor.
13. Procesul evaluativ rămâne structurat în trei etape esențiale: evaluarea inițială, evaluarea formativă și evaluarea sumativă. Fiecare tip de evaluare este adaptat pentru a sprijini dezvoltarea competențelor specifice disciplinei, utilizând descriptori și instrumente care facilitează reflecția, feedbackul constructiv și progresul continuu.
- 13.1 *Evaluarea inițială*: identificarea nivelului inițial al competențelor elevilor și stabilirea unor obiective clare pentru dezvoltarea personală. Evaluarea inițială se axează pe autoevaluare și reflecție pentru a încuraja elevii să fie conștienți de punctele lor forte și de ariile de dezvoltare. Se realizează prin conversații dirijate, chestionare, fișe de reflecție și discuții individuale sau/și în grup.
 - 13.2 *Evaluarea formativă*: monitorizarea continuă și etapizată a progresului elevilor în dezvoltarea competențelor specifice disciplinei și oferirea de feedback constructiv/sprijin pentru realizarea performanțelor individuale. Se bazează pe observare și reflecție. Profesorul urmărește comportamentele elevilor în activități practice de grup și/sau individuale. Autoevaluarea și evaluarea reciprocă sunt folosite pentru a reflecta asupra propriului progres și pentru a oferi feedback colegilor într-un mod constructiv și respectuos.
 - 13.3 *Evaluarea sumativă*: la finalul unei unități de învățare, se realizează o sinteză a progresului elevilor pentru a identifica nivelul competențelor dezvoltate și pentru a stabili ariile de dezvoltare personală, stimulând autonomia în propria formare. Produsele (realizate în exclusivitate în activități educaționale) prezentate de către elevi la finalul unității de învățare nu se apreciază prin calificative, dar se evaluează manifestările de comportament corespunzătoare descriptorilor de competențe din tabelele de descriptori (Anexa nr. 1. Tabele de descriptori, clasele V-IX; Anexa nr. 2. Tabele de descriptori, clasele X-XII). În esență, ***produsul este procesul care are loc aici și acum.***
14. La prima lecție de *Dezvoltare personală*, cadrul didactic le prezintă elevilor modalitățile de evaluare și tabelul de descriptori, stabilind împreună cu aceștia cum vor accesa și utiliza acest tabel pe parcursul anului de studii.
15. Profesorul ce predă disciplina *Dezvoltare personală* informează părinții/reprezentanții legali ai elevilor (în cadrul ședințelor cu părinții, prin discuții individuale) și celelalte cadre didactice (în cadrul Consiliului Profesoral, Comisiei metodice) despre specificul evaluării la această disciplină.
16. În vederea evaluării progresului elevilor, cadrul didactic va utiliza următoarele metode și instrumente de evaluare la Dezvoltarea Personală:
- 16.1 *Observarea* – un proces sistematic de urmărire și înregistrare a comportamentului și a progresului elevilor în contexte variate de învățare. Acest lucru permite profesorului să obțină o imagine clară și detaliată a modului în care elevii aplică și își dezvoltă competențele personale și sociale. Observarea se realizează constant și structurat, în timpul orelor de curs, activităților de grup, reflecțiilor individuale sau în contexte informale, precum pauze și activități extracurriculare. Observările pot fi discutate împreună cu elevii pentru a-i ajuta să reflecte asupra propriului comportament și progres deoarece:
 - a. permite evaluarea competențelor în contexte reale și variate, nu doar în situații formale de testare;
 - b. facilitează o evaluare continuă, pe parcursul întregului proces de învățare;
 - c. oferă o bază solidă pentru feedback specific, care ajută elevul să înțeleagă clar ce a realizat bine și ce poate îmbunătăți;
 - d. creează o relație de încredere între profesor și elev;
 - e. susține dezvoltarea competențelor sociale și emoționale.

16.2 *Evaluarea reciprocă* – presupune oferirea de feedback constructiv colegilor, bazat pe observații pozitive și respect reciproc. Aceasta sprijină procesul de învățare prin colaborare și stimulează dezvoltarea competențelor sociale și emoționale. Astfel, evaluarea reciprocă:

- a. contribuie la socializarea și cooperarea între elevi;
- b. încurajează comunicarea eficientă și exprimarea respectuoasă a opiniilor;
- c. dezvoltă abilități de analiză și empatie, ajutând elevii să înțeleagă perspectivele celorlalți;
- d. creează un mediu de învățare bazat pe egalitate și respect.

16.3 *Autoevaluarea* – presupune implicarea elevilor în analiza propriilor competențe, comportamente și progrese. Acest lucru îi ajută să identifice punctele forte și dimensiunile ce urmează a fi îmbunătățite, deoarece:

- a. dezvoltă responsabilitatea personală și autonomia în învățare;
- b. încurajează reflecția critică asupra propriului comportament și a progresului realizat;
- c. le permite elevilor să stabilească obiective realiste pentru dezvoltarea personală;
- d. reduce anxietatea legată de evaluare prin implicarea activă în procesul evaluativ.

17. Cadrul didactic în procesul de autoevaluare și evaluare reciprocă al elevilor:

- a. ghidează elevii în oferirea unui feedback constructiv și în autoevaluare, explicând descriptorii de competență.
- b. analizează informațiile obținute din autoevaluare și evaluarea reciprocă, comparându-le cu propriile observații și produsele elevilor.
- c. decide ce informații preia și oferă feedback suplimentar pentru a clarifica aspectele neînțelese.

18. La evaluarea produsului, cadrul didactic, împreună cu elevii, apreciază, în baza descriptorilor, prioritar comportamentul manifestat în procesul de elaborare a acestuia și, după caz, rezultatul/produsul final în sine obținut de elevi. Implicarea elevilor în activități de învățare ce generează produse:

- a. ajută elevii să-și exploreze valorile, atitudinile, abilitățile, cunoștințele, și, în același timp, duc la facilitarea dezvoltării acestora;
- b. încurajează elevii să reflecteze critic asupra propriei dezvoltări;
- c. permite elevilor să acționeze în ritmul lor propriu;
- d. permite elevilor să demonstreze competențele achiziționate;
- e. oferă informații pentru evaluarea formativă.

19. La disciplina *Dezvoltare personală*, cadrul didactic aplică un șir de instrumente de evaluare în vederea monitorizării progresului elevilor. În acest sens, recomandăm să se utilizeze instrumente variate, adaptate contextului educațional și nevoilor individuale ale elevilor: Fișele de autoevaluare/evaluare reciprocă; Jurnalul reflexiv. Aceste instrumente facilitează observarea/reflecția asupra progresului, oferirea de feedback constructiv și implicarea activă a elevilor în procesul de autoevaluare și reflecție. Structura și forma instrumentelor de evaluare este stabilită de comun acord cu elevii la începutul unităților de învățare.

20. Elevii completează unul dintre instrumentele stabilite pentru a reflecta asupra propriilor realizări și provocări. Fișele de autoevaluare/evaluare reciprocă, Jurnalul reflexiv, se păstrează la elev.

21. La începutul unității de învățare, profesorul stabilește, împreună cu elevii, modalitatea de oferire a feedbackului (oral; scris; descriptiv; colegial; constructiv; individual; în grup). Feedbackul oferă elevilor și părinților/reprezentanților legali o imagine clară a progresului realizat și a domeniilor care necesită îmbunătățiri. Prin această abordare, evaluarea la *Dezvoltare personală* devine un proces reflexiv și orientat spre creștere, sprijinind dezvoltarea armonioasă a competențelor personale, sociale și emoționale ale elevilor.

22. Cadrul didactic oferă feedback comportamental elevului:

- 22.1 imediat: feedbackul este oferit elevului imediat ce cadrul didactic a observat un comportament pozitiv, autentic, manifestat de elev;

- 22.2 complet: cadrul didactic descrie fapte obiective /comportamentele pozitive și constructive ale elevilor, fără a le interpreta. Acesta se asigură că elevul a înțeles ce i-a spus și răspunde la eventualele întrebări de clarificare.
- 22.3 prietenos: informația oferită individual sau unui grup de elevi care au manifestat aceleași comportamente, trebuie să fie pe înțelesul elevului, sensibilă la nevoile și capacitățile fiecăruia.
- 22.4 continuu: feedbackul se oferă pe tot parcursul anului de studii.
23. În cadrul disciplinei *Dezvoltare personală*, nu se aplică evaluări sumative tradiționale (probe orale sau scrise), iar la finalul unităților sau anului de studii nu se acordă calificativ în clasele V-VII și X-XI. Cadrul didactic și elevii reflectă împreună asupra comportamentelor manifestate, folosind tabelul de descriptori, fără a-i nota în catalogul școlar.
24. În clasele V-VIII și X-XI, în catalogul clasei se consemnează doar absențele și sarcinile de învățare, **fără teme pentru acasă**.
24. În clasa a IX-a și a XII-a, descriptorii de competență observați în timpul lecțiilor sunt consemnați în catalogul școlar. Pentru a obține calificativul „admis” la finele anului de studii, elevul urmează să acumuleze cel puțin 10 descriptori de competență (câte doi descriptori la fiecare unitate de învățare/dimensiune). Calificativul „admis”, obținut la disciplină în clasa terminală certifică dobândirea competențelor specifice disciplinei.
25. În clasa a IX-a, calificativul „admis” la finele anului de studii se consemnează în certificatul de studii gimnaziale.
26. În clasa a XII-a, calificativul „admis” la finele anului de studii se consemnează în diploma de bacalaureat.
27. Elevul/eleva care se transferă, pe parcursul anului de studii, dintr-o instituție în alta este evaluat/ă pe baza observațiilor sistematice, în cadrul discuțiilor individuale și a sesiunilor de reflecție individuală sau de grup, în cadrul activităților interactive și conversațiilor dirijate, care permit elevului/elevei să demonstreze competențele dobândite fără a susține diferențe de programă.
28. Prezenta Metodologie este obligatorie pentru cadrele didactice și manageriale și intră în vigoare la data aprobării.

TABELE DE DESCRIPTORI
(clasele V – IX)

Tabelul 1. Descriptori de competență, clasa a V-a

Unități de competență	Descriptori de competență
<i>Dimensiunea I. Identitatea personală și relaționarea armonioasă</i>	
1.1. Recunoașterea propriilor nevoi, calități, atitudini pentru fortificarea încrederii în sine;	1. Interacționează pozitiv cu alte persoane care au puncte de vedere diferite.
1.2. Utilizarea diverselor modalități adecvate de exprimare a opiniilor și emoțiilor în contextul școlii;	2. Ascultă în mod activ diferite păreri.
1.3. Aprecierea schimbărilor specifice treptei de gimnaziu pentru evoluția propriei persoane.	3. Încearcă să-i înțeleagă mai bine pe cei din jur imaginându-și cum arată lucrurile din perspectiva lor.
	4. Reușește să interacționeze eficient cu ceilalți, comunicând cu claritate.
	5. Construiește relații pozitive cu alte persoane dintr-un grup.
	6. Recunoaște punctele tari și slabe ale propriei persoane.
	7. Demonstrează încredere în sine în situații diverse.
	8. Reflectează asupra schimbărilor personale și asupra modului în care acestea contribuie la dezvoltarea individuală.
<i>Dimensiunea II. Asigurarea calității vieții</i>	
1.1. Relatarea despre norme etice și comportament respectuos, care asigură o atmosferă de colegialitate, confort emoțional și fizic;	9. Oferă spațiu celorlalți pentru a putea exprima liber opiniile.
1.2. Demonstrarea atitudinii grijului față de animale, păsări, natură;	10. Exprimă respect față de alte persoane ca ființe umane egale.
1.3. Aprecierea unui comportament corect și respectuos față de munca celor din jur.	11. Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni.
	12. Acționează în concordanță cu deciziile și activitățile echipei.
	13. Poate identifica opțiuni de rezolvare a unui conflict.
	14. Adoptă un comportament grijuliu față de obiectele personale și cele comune, față de animale, păsări și natură.
	15. Promovează o atmosferă de colegialitate și confort emoțional în clasă.
	16. Respectă drepturile și eforturile celorlalți în diverse situații sociale.
<i>Dimensiunea III. Modul de viață sănătos</i>	
3.1. Descrierea regimului personal de activitate, odihnă și alimentație, centrat pe acțiuni specifice de menținere a sănătății;	17. Susține că școala trebuie să fie un mediu în care elevii să acționeze ca cetățeni activi.
3.2. Compararea stării fiziologice și emoționale în perioada de pubertate cu perioada anterioară, în baza informației relevante;	18. Își realizează sarcinile cât de bine poate.
3.3. Proiectarea acțiunilor de menținere a stării de sănătate prin respectarea regulilor de igienă în condiții casnice, școlare și în spații publice.	19. Recunoaște situațiile ambigue.
	20. Poate reflecta asupra modalităților în care gândurile și emoțiile sale îi influențează comportamentul.
	21. Poate reflecta asupra propriilor motivații, nevoi și scopuri.
	22. Înțelege importanța sănătății pentru viață și rolul ei în bunăstare.
	23. Analizează influența regimului de activitate, odihnă, alimentație și sport asupra sănătății, descriindu-și propriul stil de viață.
	24. Compară schimbările fiziologice și emoționale specifice pubertății cu cele din perioada anterioară și proiectează acțiuni de menținere a sănătății prin igienă și prevenirea bolilor.
<i>Dimensiunea IV. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial</i>	

4.1. Identificarea informațiilor despre muncă, meserii și profesioniști din diferite domenii, pentru înțelegerea diversității profesiilor;	25. Colaborează cu alte persoane pentru cauze de interes comun.
4.2. Valorificarea oportunităților oferite de comunitatea școlară pentru lansarea inițiativelor și dezvoltarea calităților de lider;	26. Exprimă încredere că poate să desfășoare activitățile pe care le-a planificat.
4.3. Aprecierea beneficiilor proiectării carierei în baza unor decizii informate pentru dezvoltarea personală.	27. Poate aduna informații în mod eficace folosind o varietate de tehnici și surse.
	28. Poate analiza o situație înainte de a lua o decizie.
	29. Poate reflecta asupra felului în care diferite stiluri de comunicare pot duce la blocaje în comunicare.
	30. Analizează diversitatea profesiilor și factorii care influențează alegerea unei cariere, apreciind importanța deciziilor informate.
	31. Valorifică oportunitățile din comunitatea școlară pentru dezvoltarea inițiativelor, calităților de lider și rolului în echipă.
	32. Proiectează cariera personală pe baza unor decizii informate, înțelegând beneficiile acestui proces pentru dezvoltarea personală.
Dimensiunea V. Securitatea personală	
5.1. Identificarea situațiilor și acțiunilor din spațiul școlar și casnic, care pot provoca risc pentru securitatea personală și a celor din jur;	33. Susține că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
5.2. Analiza modalităților de prevenire și depășire a situațiilor de risc, inclusiv prin contactarea instituțiilor publice ce asigură protecția copilului;	34. Exprimă convingerea că situațiile dificile pot fi depășite.
5.3. Proiectarea unui traseu sigur spre școală, în baza recomandărilor propuse.	35. Reține detalii cu privire la comportamentul altor persoane.
	36. Se adaptează bine la diferite cerințe și contexte.
	37. Folosește dovezi pentru a-și susține părerile.
	38. Utilizează metode de comunicare non-verbale (gesturi, mimică) pentru a transmite sensul dorit.
	39. Identifică riscurile pentru securitatea personală în diferite medii și analizează modalitățile de prevenire și gestionare a acestora.
	40. Proiectează și aplică măsuri de siguranță, promovând un comportament responsabil pentru protejarea propriei securități și a celor din jur.

Tabelul 2. Descriptori de competență, clasa a VI-a

Unități de competență	Descriptori de competență
Dimensiunea I. Identitatea personală și relaționarea armonioasă	
1.1. Determinarea legăturii între emoții, acțiuni și consecințele acestora ca parte a mecanismului de apreciere a comportamentului.	1. Exprimă angajamentul de a nu rămâne un spectator atunci când demnitatea și drepturile celorlalți sunt încălcate.
1.2. Evaluarea resurselor proprii pentru consolidarea atitudinii pozitive față de sine.	2. Poate lucra în mod eficace și respectuos cu alte persoane.
1.3. Luarea deciziilor privind comportamentul prosocial și tehnicile de soluționare constructivă a conflictelor în clasă, școală, familie, comunitate.	3. Poate comunica cu părțile conflictuale în mod respectuos.
	4. Dă dovadă de abilitatea de a genera soluții practice la conflicte.
	5. Poate reflecta asupra felului în care ceilalți îl/o percep.
	6. Identifică propriile emoții și reacții în situații conflictuale, explicând legătura dintre acestea și consecințele lor asupra relațiilor.
	7. Aplică strategii de gestionare a emoțiilor pentru a menține echilibrul emoțional în situații tensionate.
	8. Demonstrează respect față de diversitatea opiniilor și experiențelor, contribuind la relații armonioase în cadrul grupului.
Dimensiunea II. Asigurarea calității vieții	
2.1. Relatarea despre normele morale și valori – binele,	9. Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între

frumosul, munca, perseverența – ca surse ale succesului.	persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele.
2.2. Stabilirea relației dintre deciziile bazate pe norme și valori și calitatea rezultatelor obținute.	10. Exprimă interes pentru a lucra împreună cu alte persoane care provin din medii culturale diferite.
2.3. Gestionarea resurselor proprii și ale familiei din perspectiva utilizării raționale.	11. Poate schimba deciziile pe care le-a luat în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar. 12. Își respectă angajamentele personale față de alții la timp. 13. Își respectă angajamentele față de alții în mod constant. 14. Analizează impactul deciziilor personale asupra calității vieții, ținând cont de norme, valori și resurse disponibile. 15. Demonstrează perseverență și responsabilitate în realizarea sarcinilor și atingerea obiectivelor personale. 16. Evaluează beneficiile economisirii și gestionării eficiente a resurselor financiare, în raport cu nevoile personale și ale familiei.
<i>Dimensiunea III. Modul de viață sănătos</i>	
3.1. Descrierea propriei stări de sănătate, prin utilizarea adecvată a noțiunilor specifice cu referire la sănătatea fizică și mentală.	17. Exprimă respect pentru diferite opinii, viziuni asupra lumii și stiluri de viață, atât timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
3.2. Stabilirea corelației dintre calitatea mediului ambiant și sănătate, prin elucidarea efectelor poluării.	18. Exprimă convingerea că situațiile dificile pot fi depășite. 19. Dacă dorește să se schimbe, exprimă încrederea că poate să o facă
3.3. Manifestarea responsabilității pentru propria sănătate prin rezistență la diverse tentații periculoase.	20. Interacționează pozitiv fără a avea certitudinea a ceea ce crede și simte celălalt. 21. Își împărtășește propriile idei și resurse cu ceilalți. 22. Adoptă un comportament responsabil pentru menținerea sănătății fizice și mentale, prin aplicarea unor obiceiuri sănătoase. 23. Evaluează riscurile asociate tentațiilor periculoase și ia decizii pentru evitarea acestora. 24. Respectă normele de igienă personală și contribuie la menținerea curățeniei în mediul înconjurător.
<i>Dimensiunea IV. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial</i>	
4.1. Identificarea profesiilor solicitate în comunitate pentru o bună proiectare a carierei.	25. Poate identifica surse relevante de informații pentru a realiza o sarcină de învățare.
4.2. Corelarea rezultatelor la diferite discipline școlare cu perspective de dezvoltare personală și profesională în anumite domenii.	26. Poate compara diferite idei când reflectează asupra unui subiect. 27. Își poate transmite mesajul către ceilalți. 28. Poate descrie propriile motivații. 29. Pune întrebări pentru a se implica în conversații.
4.3. Formularea inițiativelor personale, orientate spre activități antreprenoriale, prin valorificarea potențialului propriu și a imaginii de sine.	30. Identifică profesii relevante pentru comunitate și analizează cerințele acestora în raport cu propriile interese și abilități. 31. Propune inițiative creative și antreprenoriale care valorifică potențialul personal și resursele locale. 32. Evaluează imaginea proprie și o adaptează în funcție de contextul profesional și de cerințele unui domeniu de interes.
<i>Dimensiunea V. Securitatea personală</i>	
5.1. Descrierea unor situații excepționale și a consecințelor lor privind securitatea umană.	33. Recunoaște situațiile ambigue. 34. Folosește instrumente și tehnologii ale informației potrivite, în mod eficace, pentru a descoperi noi informații.
5.2. Aprecierea rolului hobby-urilor personalității, din	35. Poate trage concluzii pe baza unei analize a informațiilor. 36. Acordă atenție nu doar celor spuse, ci și felului în care sunt

perspectiva dezvoltării unor capacități și a satisfacerii unor interese.	spuse.
5.3. Adaptarea comportamentului la reguli de securitate privind situații excepționale, contactul cu materialul exploziv, explorarea mediului virtual, prin simulare și activități concrete.	37. Poate recunoaște când o persoană din jurul său are nevoie de ajutorul său. 38. Identifică riscurile din mediul virtual și aplică măsuri de siguranță pentru prevenirea incidentelor. 39. Respectă regulile de securitate personală în situații excepționale și propune soluții pentru evitarea pericolelor. 40. Evaluează comportamentele proprii și ale altora în contextul utilizării responsabile a rețelelor sociale și a telefoanelor mobile.

Tabelul 3. Descriptori de competență, clasa a VII-a

Unități de competență	Descriptori de competență
<i>Dimensiunea I. Identitatea personală și relaționarea armonioasă</i>	
1.1 Stabilirea relației dintre schimbările specifice vârstei și oportunitățile formării unei imagini de sine autentice;	1. Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oamenii provenind din medii culturale diferite.
1.2. Analiza factorilor constructivi și destructivi în relațiile cu semenii și adulții în vederea prevenirii intimidărilor;	2. Îi place să aibă discuții cu oameni ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale. 3. Exprimă că este dispus(ă) să relaționeze cu persoane care sunt percepute ca fiind diferite de sine.
1.3. Modelarea unui comportament tolerant și non-discriminatoriu în relațiile reale și virtuale.	4. Dă dovadă că își asumă responsabilitatea pentru propriile greșeli. 5. Exprimă că este dispus(ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete fără a le respinge în mod automat sau a trage concluzii pripite și premature. 6. Acordă o atenție deosebită comportamentului celorlalte persoane. 7. Utilizează un limbaj respectuos în interacțiunile reale și virtuale, evitând stereotipurile, prejudecățile și exprimările care pot cauza lezarea demnității celorlalți. 8. Explică modul prin care factorii constructivi (empatia, comunicarea deschisă și respectul reciproc), alături de factorii destructivi (agresivitatea, manipularea sau excluderea), influențează relațiile cu cei din jur pentru a preveni intimidarea.
<i>Dimensiunea II. Asigurarea calității vieții</i>	
2.1 Descrierea caracteristicilor demnității și comportamentului demn, demonstrate în raport cu sine și cu cei din jur;	9. Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poată trăi cu demnitate.
2.2. Analiza condițiilor și modalităților de realizare a traiului decent;	10. Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei, atât timp cât aceștea nu încalcă drepturile omului. 11. Exprimă acceptare a obligațiilor pe care le presupune apartenența la o comunitate. 12. Dă dovadă de încredere în ceea ce privește luarea deciziilor.
2.3. Argumentarea rolului implicării personale și a deciziei corecte în soluționarea problemelor.	13. Acceptă responsabilitatea comună pentru munca în colaborare. 14. Analizează nevoile esențiale (alimentație, sănătate, educație, locuință) și explică importanța lor în asigurarea unui trai decent. 15. Identifică resursele materiale, financiare și sociale necesare unui trai decent și analizează modalitățile prin care acestea pot fi accesate sau gestionate eficient.

	16. Investighează modalități prin care traiul decent poate fi realizat într-un mod sustenabil, respectând mediul și resursele naturale.
<i>Dimensiunea III. Modul de viață sănătos</i>	
3.1. Descrierea schimbărilor fiziologice în perioada adolescenței, din perspectiva de gen;	17. Caută să clarifice noile informații întrebând alte persoane atunci când e nevoie.
3.2. Analiza posibilităților de prevenire a riscului pentru sănătate, prin utilizarea corectă a produselor și serviciilor cosmetice, vestimentației adecvate, renunțării la droguri;	18. Este deschis(ă) la situații noi și neobișnuite.
3.3. Aprecierea riscului asociat comportamentului sexual în preadolescență, din perspectiva posibilelor consecințe de ordin social și fiziologic.	19. Poate explica felul în care caracteristicile sale personale îi influențează comportamentul în diferite situații.
	20. Poate reflecta asupra felului în care diferiți interlocutori pot percepe sensuri diferite din aceeași informație.
	21. Dă dovadă că are abilitatea de a genera soluții practice la conflicte.
	22. Analizează posibilele efecte sociale ale comportamentului sexual în preadolescență, cum ar fi stigmatizarea, excluderea socială sau dificultățile în relațiile interpersonale.
	23. Explică efectele asupra sănătății fizice și emoționale, inclusiv riscurile pentru dezvoltarea corpului în această etapă de creștere.
	24. Demonstrează capacitatea de a evalua riscurile și de a lua decizii informate, adoptând un comportament responsabil pentru propria sănătate și bunăstare.
<i>Dimensiunea IV. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial</i>	
4.1. Autoevaluarea potențialului individual din perspectiva proiectării carierei școlare și profesionale;	25. Poate reflecta asupra propriilor valori și credințe.
4.2. Formularea inițiativelor personale și/sau a activităților de antreprenorat, în baza oportunităților oferite de comunitatea școlară și locală;	26. Poate integra cunoștințe din diferite materii/ domenii de învățare.
4.3. Argumentarea deciziei privind profesia potrivită în baza cercetării lumii profesiilor și a sistemului de atitudini și valori.	27. Exprimă încredere în propria abilitate de a alege metode potrivite pentru realizarea sarcinilor.
	28. Dacă ceva nu merge conform planului, își schimbă acțiunile pentru a încerca să atingă scopul.
	29. Acceptă o varietate de roluri atunci când lucrează în grupuri.
	30. Poate descrie câteva efecte pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă.
	31. Aplică comunicarea deschisă cu adulții de încredere (părinți, profesori, consilieri) pentru a clarifica întrebări și a gestiona dilemele legate de viitoarea profesie.
	32. Analizează contribuția profesiei alese la bunăstarea comunității și la dezvoltarea personală, subliniind relevanța unei alegeri responsabile.
<i>Dimensiunea V. Securitatea personală</i>	
5.1. Descrierea recomandărilor instituțiilor publice privind acțiunile populației în situații excepționale;	33. Exprimă părerea că toate legile trebuie să fie compatibile cu standardele și normele internaționale privind drepturile omului.
5.2. Acordarea primului ajutor în caz de traume, prin simularea diverselor situații posibile;	34. Susține că școlile trebuie să îi învețe pe elevi despre democrație și cum să acționeze ca cetățeni democratici.
5.3. Adaptarea comportamentului în rețelele online, din perspectiva prevenirii situațiilor de risc.	35. Exprimă că este dispus(ă) să ia în considerare informații contradictorii sau incomplete fără a le respinge în mod automat sau a trage concluzii pripite și premature.
	36. Dă dovadă că se gândește dacă informațiile pe care le folosește sunt corecte.
	37. Poate recunoaște când cineva dorește alinare și sprijin emoțional, chiar dacă acea persoană nu arată acest lucru în mod deschis.

	<p>38. Explică recomandările cheie emise de instituțiile publice (precum Inspectoratul pentru Situații de Urgență, Ministerul Sănătății sau alte autorități) pentru protejarea populației în diferite situații excepționale.</p> <p>39. Aplică pașii logici și corecți în acordarea primului ajutor, de la evaluarea siguranței locului până la apelarea serviciilor de urgență.</p> <p>40. Contribuie la inițiative care promovează siguranța online și educația digitală în rândul colegilor.</p>
--	---

Tabelul 4. Descriptori de competență, clasa a VIII-a

Unități de competență	Descriptori de competență
<i>Dimensiunea I. Identitatea personală și relaționarea armonioasă</i>	
1.1 Stabilirea relației dintre succes, eșec și resurse personale, în adaptarea eficientă la diferite situații de viață;	1. Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificități culturale și a specificităților culturale ale celorlalți.
1.2. Aplicarea normelor unui comportament asertiv din perspectiva unor interacțiuni pozitive școlare, familiale și din comunitate;	2. Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atât timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
1.3. Modelarea stilurilor de exprimare a emoțiilor și sentimentelor în acord cu nevoile personale și ale celorlalți.	3. Poate descrie modalitățile în care gândurile și emoțiile sale îi influențează comportamentul. 4. Poate descrie modalitățile în care gândurile și emoțiile sale îi influențează comportamentul. 5. Își asumă răspunderea pentru propriul comportament. 6. Poate gestiona blocajele în comunicare reformulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare. 7. Adaptează stilul de comunicare pentru a răspunde diversității emoționale a grupului. 8. Răspunde emoțiilor altora cu gesturi și cuvinte care demonstrează înțelegere și sprijin.
<i>Dimensiunea II. Asigurarea calității vieții</i>	
2.1 Identificarea posibilităților de învățare prin implicarea în viața comunității;	9. Dă dovadă de încredere că știe cum să gestioneze situații neprevăzute datorită ingeniozității sale.
2.2. Argumentarea beneficiilor consumului rațional al unor produse și servicii, din perspectiva unei vieți de calitate;	10. Poate alege materiale, resurse și activități de învățare în mod independent și în grup. 11. Folosește dovezi convingătoare pentru a emite judecăți.
2.3. Aprecierea importanței verticalității și curajului în manifestarea unui comportament corect.	12. Poate reflecta asupra faptului că viziunea sa asupra lumii este doar una din multele viziuni asupra lumii. 13. Când lucrează într-un grup, solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului. 14. Recunoaște competențele și cunoștințele ce pot fi dobândite prin participarea la activități comunitare. 15. Argumentează cum reducerea consumului excesiv poate crește timpul și resursele disponibile pentru activități esențiale și plăcute. 16. Acceptă responsabilitatea de a lua decizii corecte, chiar și în condiții de incertitudine sau opoziție.
<i>Dimensiunea III. Modul de viață sănătos</i>	

3.1. Relatarea despre aspectele riscante ale modului de viață a adolescentului cu accentuarea impactului asupra sănătății lui;	17. Susține că toată lumea trebuie să recunoască libertățile fundamentale ale fiecărei ființe umane.
3.2. Stabilirea relației dintre responsabilitate/ iresponsabilitate față de propria sănătate și consecințele pentru dezvoltarea ulterioară și starea de bine;	18. Exprimă curiozitate față de alte credințe, interpretări, orientări și apartenențe culturale.
3.3. Argumentarea necesității de a rezista tentațiilor periculoase pentru propria sănătate, în baza informațiilor accesibile.	19. Caută discuții cu persoane ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale. 20. Când vorbește cu cineva, încearcă să înțeleagă ce simte. 21. Recunoaște și descrie comportamentele riscante frecvente la adolescenți, precum consumul de substanțe, alimentația nesănătoasă, lipsa activității fizice sau utilizarea excesivă a tehnologiei. 22. Analizează factorii sociali, emoționali și de mediu care contribuie la adoptarea unui stil de viață nesănătos. 23. Relatează despre beneficiile pe termen lung ale alegerilor sănătoase și despre importanța prevenirii problemelor de sănătate. 24. Utilizează un limbaj accesibil și respectuos pentru a aborda subiecte sensibile legate de comportamentele riscante.
Dimensiunea IV. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial	
4.1. Corelarea acțiunilor de evoluție în carieră cu potențialul individual și perspectivele pieței muncii;	25. Exprimă încredere în propria abilitate de a înțelege diferite lucruri.
4.2. Valorificarea oportunităților oferite de comunitatea școlară, locală și piața muncii pentru lansarea inițiativelor personale și activităților antreprenoriale;	26. Poate folosi tehnologii ale informației în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile. 27. Evaluează propriile competențe, abilități, interese și valori personale relevante pentru carieră.
4.3. Proiectarea traseului educațional și profesional în baza sistemului de atitudine și valori.	28. Cercetează cerințele actuale și tendințele viitoare ale pieței muncii în domenii de interes. 29. Prioritizează acțiunile necesare pentru atingerea obiectivelor de carieră. 30. Potrivește competențele dobândite cu cerințele locurilor de muncă și așteptările angajatorilor. 31. Identifică programele și inițiativele comunitare care încurajează antreprenorialul și inovarea. 32. Interacționează cu organizații locale, ONG-uri sau instituții care oferă sprijin pentru dezvoltarea proiectelor personale.
Dimensiunea V. Securitatea personală	
5.1. Descrierea modalității de acțiune în caz de incendiu, în baza regulilor de securitate;	33. Exprimă părerea că deciziile publice trebuie întotdeauna luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele.
5.2. Analiza posibilelor capcane online, privind riscul pentru integritatea morală și viața elevului;	34. Exprimă că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate. 35. Îi ascultă pe ceilalți în mod activ.
5.3. Aprecierea securității ecologice în comunitate, în baza unor criterii oferite;	36. Identifică semnalele sonore sau vizuale care indică prezența unui incendiu (alarme, fum, flăcări).
5.4. Proiectarea activităților în vacanță, din perspectiva asigurării securității personale.	37. Evaluează rapid situația pentru a determina gradul de pericol și posibilele obstacole în calea evacuării. 38. Argumentează importanța respectării criteriilor ecologice pentru bunăstarea generațiilor viitoare. 39. Propune soluții pentru îmbunătățirea securității ecologice, cum ar fi implementarea unor reguli mai stricte sau implicarea activă a cetățenilor.

	40. Integrează măsuri suplimentare de siguranță pentru a minimiza riscurile în viitor.
--	--

Tabelul nr. 5. **Descriptori de competență, clasa a IX-a**

Unități de competență	Descriptori de competență
<i>Dimensiunea I. Identitatea personală și relaționarea armonioasă</i>	
1.1. Identificarea asemănărilor și deosebirilor dintre pasiune și iubire pentru asumarea responsabilității în relațiile de gen;	1. Exprimă respect față de alte persoane ca ființe umane egale. 2. Poate analiza puncte de vedere alternative. 3. Când vorbește cu cineva, încearcă să înțeleagă ce simte. 4. Poate comunica cu părțile conflictuale în mod respectuos.
1.2. Aplicarea strategiilor de autoreglare emoțională și soluționare a conflictelor prin asumarea responsabilității proprii;	5. Poate reflecta asupra propriilor valori și credințe. 6. Analizează modul în care acțiunile proprii influențează calitatea relațiilor de gen. 7. Aplică strategii de autoreglare emoțională în situații conflictuale, contribuind la găsirea soluțiilor constructive.
1.3. Argumentarea rolului familiei în posibilitățile de realizare și evoluție personală.	8. Poate explica importanța familiei ca factor de sprijin în dezvoltarea personală.
<i>Dimensiunea II. Asigurarea calității vieții</i>	
2.1. Descrierea priorităților și a modalităților/mijloacelor de realizare a acestora în raport cu valorile personale și normele acceptate în societate;	9. Exprimă încredere în propria abilitate de a alege metode potrivite pentru realizarea sarcinilor. 10. Își poate ajusta modul obișnuit de gândire în funcție de nevoi și circumstanțe. 11. Exerciți obligatiile și responsabilitățile aferente cetățeniei active la nivel local, național sau global.
2.2. Analiza posibilităților de asigurare a unei vieți de calitate, axate pe muncă și respectul de sine;	12. Își împărtășește propriile idei și resurse cu ceilalți. 13. Poate descrie propriile sale motivații. 14. Propune modalități eficiente și resurse necesare pentru atingerea obiectivelor stabilite.
2.3. Proiectarea unei gospodării virtuale, bazate pe valori și gestionare eficientă a resurselor.	15. Reflectează asupra priorităților relevante pentru propria viață, corelate cu valorile personale și normele sociale acceptate. 16. Explică legătura dintre muncă, respectul de sine și calitatea vieții.
<i>Dimensiunea III. Modul de viață sănătos</i>	
3.1. Descrierea rolului apei în menținerea și consolidarea sănătății organismului în baza informației prezentate;	17. Exprimă părerea că toate persoanele și instituțiile trebuie să se supună și să răspundă în fața legii. 18. Își asumă răspunderea pentru propriul comportament. 19. Ascultă cu atenție diferite păreri.
3.2. Analiza capacității de efort a adolescentului din perspectiva promovării unui mod activ de viață	20. Poate explica felul în care tonul vocii, contactul vizual și limbajul corporal pot ajuta comunicarea. 21. Dă dovadă că își poate suspenda temporar judecățile referitoare la alte persoane. 22. Își asumă răspunderea pentru alegerile legate de sănătate și stilul de viață. 23. Poate analiza relația dintre informațiile despre apă și sănătatea organismului. 24. Caută informații suplimentare pentru a înțelege importanța unui stil de viață activ și sănătos.
<i>Dimensiunea IV. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial</i>	

4.1. Identificarea oportunităților educaționale și profesionale din perspectiva cunoașterii de sine și a pieței muncii;	25. Exprimă părerea că diversitatea culturală dintr-o societate trebuie să fie valorizată și apreciată.
4.2. Argumentarea deciziilor privind traseul educațional și profesional în baza sistemului de atitudini și valori;	26. Profită de oportunitățile de a întâlni oameni noi.
4.3. Formularea unor inițiative pentru activitățile antreprenoriale în diferite domenii profesionale dezvoltate în comunitate.	27. Își realizează sarcinile cât de bine poate.
	28. Poate alege materiale, resurse și activități de învățare în mod independent.
	29. Poate transmite mesajul către ceilalți.
	30. Reflectează asupra opțiunilor educaționale și profesionale relevante, corelându-le cu interesele personale și cerințele pieței muncii.
	31. Propune idei originale pentru activități antreprenoriale care răspund nevoilor comunității.
	32. Reflectează asupra evoluțiilor pieței muncii pentru a identifica oportunități de angajare și direcții de dezvoltare profesională.
Dimensiunea V. Securitatea personală	
5.1. Relatarea despre regulile de circulație, utilizarea mijloacelor de transport din perspectiva securității personale și colective;	33. Exprimă încredere în propria abilitate de a înțelege diferite lucruri.
	34. Acordă o atenție deosebită comportamentului celorlalte persoane.
	35. Dă dovadă de flexibilitate când se confruntă cu obstacole.
	36. Explică diferitele modalități prin care cetățenii pot influența politicile.
5.2. Analiza contextelor de asigurare a securității datelor cu caracter personal, în baza cadrului normativ existent;	37. Analizează felul în care oamenii se pot proteja și apăra de propagandă.
	38. Explică regulile de circulație și utilizarea responsabilă a mijloacelor de transport pentru a preveni riscurile la adresa securității personale și colective.
5.3. Argumentarea necesității cunoașterii fenomenului bullying și a modalităților de comportament, din perspectiva asigurării securității personale.	39. Identifică riscurile asociate gestionării datelor personale și propune măsuri de protecție, conform cadrului normativ.
	40. Reflectează asupra manifestărilor bullyingului și propune comportamente adecvate pentru prevenirea și combaterea acestuia.

Anexa nr. 2 la Metodologia de evaluare prin descriptori la disciplina Dezvoltare personală

**TABELE DE DESCRIPTORI
(clasele X – XII)**

Tabelul 1. Descriptori de competență, clasa a X-a

Unități de competență	Descriptori de competență
Dimensiunea I. Identitatea personală și relaționarea armonioasă	
1.1. Identificarea factorilor care influențează autoeficacitatea în evoluția personală	1. Arată încredere în propria capacitate de a lua decizii.
1.2. Compararea percepțiilor despre tradițional și modern în relațiile de cuplu și familie	2. Poate reflecta în mod critic asupra modalităților în care gândurile și emoțiile sale îi influențează comportamentul.
1.3. Explicarea impactului stereotipurilor și prejudecăților asupra comportamentului și	3. Apreciază pozitiv discuțiile cu persoane ale căror idei și valori sunt diferite de ale sale.
	4. Exprimă respect pentru diferite opinii sau idei atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.
	5. Încearcă să-i înțeleagă mai bine pe cei din jur imaginându-și cum arată lucrurile din perspectiva lor.

relațiilor interpersonale, inclusiv de gen	<p>6. Explică modul în care stereotipurile de gen influențează comunicarea și luarea deciziilor în relațiile interpersonale.</p> <p>7. Compară caracteristicile relațiilor tradiționale și moderne din perspectiva rolurilor de gen și a dinamicii familiale.</p> <p>8. Identifică factori personali și contextuali (ex. motivație, sprijin social) care contribuie la formarea autoeficacității.</p>
<i>Dimensiunea II. Asigurarea calității vieții</i>	
2.1. Analiza oportunităților și beneficiilor unei persoane integre, din perspectiva relaționării cu mediul său de viață	9. Arată că-și asumă responsabilitatea pentru deciziile luate, inclusiv pentru propriile greșeli.
2.2. Argumentarea posibilității de a obține a unor dimensiuni ale vieții de calitate, prin deschiderea spre schimbare și gestionarea resurselor.	10. Reflectează în mod critic asupra felului în care diferite stiluri de comunicare pot duce la blocaje în comunicare.
2.3. Luarea unor decizii privind strategiile de atingere a idealului vieții, prin valorificarea resurselor și prin implicarea activă.	11. Exprimă credința că poate să desfășoare activitățile pe care le-a planificat.
	12. Aduna informații în mod eficient utilizând o varietate de tehnici și surse.
	13. Participă în mod consecvent la activitățile de grup lua decizii.
	14. Analizează modurile în care integritatea personală influențează relațiile interpersonale și contribuie la un mediu social armonios.
	15. Argumentează cum adaptarea la schimbare și utilizarea eficientă a resurselor pot îmbunătăți calitatea vieții.
	16. Propune decizii strategice care includ utilizarea resurselor personale și sociale pentru atingerea obiectivelor pe termen lung.
<i>Dimensiunea III. Modul de viață sănătos</i>	
3.1. Analiza impactului relațiilor sexuale neprotejate, din perspectiva riscului pentru sănătate și a consecințelor de ordine socială.	17. Construiește o argumentație logică în favoarea sau împotriva unei anumite interpretări.
3.2. Stabilirea relației dintre modul de viață și consecințele asupra sănătății: oboseală, extenuare, obezitate etc.	18. Ascultă cu atenție pentru a descifra sensul celor comunicate și intențiile celor care comunică.
3.3. Aprecierea rolului imunității și imunizării asupra sănătății proprii și a celor din jur.	19. Își modifică părerile dacă i se demonstrează prin argumente raționale că acest lucru este necesar.
	20. Reflectează critic asupra propriei persoane din mai multe perspective.
	21. Învăță despre subiectele noi cu supervizare minimă.
	22. Analizează riscurile fizice (boli cu transmitere sexuală, sarcini nedorite) și implicațiile sociale (stigmatizare, responsabilitate parentală) asociate relațiilor sexuale neprotejate.
	23. Explică legătura dintre alegerile stilului de viață (alimentare, activitate fizică, odihnă) și efectele acestora asupra sănătății fizice și mentale.
	24. Evaluează importanța vaccinării și a unui sistem imunitar sănătos în prevenirea bolilor și protejarea comunității.
<i>Dimensiunea IV. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial</i>	
4.1. Identificarea ofertelor educaționale existente în RM, relevante preferințelor și aptitudinilor proprii;	25. Interacționează pozitiv cu alte persoane care au o varietate de puncte de vedere diferite.
4.2. Valorificarea abilităților conexe profesiei alese, prin activități antreprenoriale și de	26. Ia în considerare sentimentele altor persoane atunci când ia decizii
	27. Exprimă disponibilitatea de a participa la luarea deciziilor colective la nivelul școlii.
	28. Îi ajută pe ceilalți membri ai grupurilor în îndeplinirea sarcinilor comune.

voluntariat utile comunității în care trăiește;	29. Abordează în mod pozitiv și constructiv situațiile ce presupun incertitudine.
4.3 Proiectare cu responsabilitate a acțiunilor de întreprins pentru dezvoltarea unei cariere de succes.	30. Explorează și selectează oportunități educaționale din Republica Moldova care corespund intereselor și competențelor personale. 31. Aplica abilități specifice domeniului profesional ales în inițiative antreprenoriale și de voluntariat care aduc beneficii comunității. 32. Elaborează un plan detaliat de acțiuni pentru atingerea obiectivelor profesionale, luând în considerare resursele și pașii necesari.
Dimensiunea V. Securitatea personală	
5.1. Descrierea explicită a comportamentelor recomandate în cazul stărilor de urgență, pericol, accidente;	33. Observă limbajul corporal al interlocutorului, pentru a înțelege ce spune interlocutorul.
5.2. Respectarea regulilor de circulație rutieră, cu asumarea responsabilității pentru securitatea proprie și a celor din jur;	34. Oferă spațiu celorlalți pentru a se putea exprima. 35. Afirmă că toate instituțiile publice trebuie să respecte, să protejeze și să implementeze drepturile omului.
5.3. Manifestarea unui comportament regulamentar în locuri cu risc social, în mediul virtual, centrat pe cunoașterea și respectarea recomandărilor normative.	36. Exprimă părerea că persoanele alese în funcții publice nu trebuie să abuzeze de putere sau să depășească limitele autorității stabilite prin lege. 37. Susține că toată lumea trebuie să recunoască libertățile fundamentale ale fiecărei ființe umane. 38. Formulează măsuri clare și pași de urmat pentru asigurarea securității personale și a celorlalți în situații de urgență, precum incendii, cutremure sau accidente. 39. Demonstrează cunoașterea regulilor de circulație rutieră și aplicarea lor corectă pentru prevenirea incidentelor și protejarea vieții tuturor participanților la trafic. 40. Adopta un comportament sigur și etic în spațiile publice și online, respectând reglementările legale și protejându-se de potențiale riscuri.

Tabelul 2. Descriptori de competență, clasa a XI-a

Unități de competență	Descriptori de competență
Dimensiunea I Identitatea personală și relaționarea armonioasă	
1.1 Descrierea modelelor de relaționare pozitivă și comunicare în cadrul relațiilor de gen, prin asumarea responsabilității;	1. Arată că acceptă responsabilitatea pentru propriile acțiuni. 2. Promovează respectul și egalitatea în relațiile de gen. 3. Reușește să interacționeze bine cu ceilalți comunicând cu claritate.
1.2. Aplicarea strategiilor de comunicare publică, în contextul școlar și extrașcolar;	4. Utilizează metode variate pentru a adapta mesajul în funcție de publicul țintă. 5. Poate identifica opțiuni de gestionare a conflictelor.
1.3 Prevenirea violenței în relații, în baza semnelor specifice comportamentului abuziv în perioada curtării.	6. Sprijină dezvoltarea unei comunicări bazate pe respect reciproc în relație. 7. Exprimă compasiune pentru persoanele care sunt tratate nedrept. 8. Manifestă respect pentru ceilalți pe baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor și a drepturilor garantate tuturor.
Dimensiunea II. Asigurarea calității vieții	
2.1 Analiza modalităților de comunicare, adecvate situației și contextului;	9. Analizează critic diferite norme de comunicare care sunt folosite în cel puțin o altă cultură sau un alt grup social.

2.2 Stabilirea relațiilor dintre convingeri, valori, priorități și corectitudinea deciziilor;	10. Ajustează stilul de comunicare în funcțiile de nevoile interlocutorilor.
2.3 Asumarea unui comportament axat pe valori, priorități și decizii personale, adecvat vârstei.	11. Poate reflecta în mod critic asupra propriilor motive, nevoi și scopuri. 12. Analizează impactul valorilor personale asupra deciziilor luate. 13. Dă dovadă că își asumă responsabilitate pentru propriile greșeli. 14. Identifică prioritățile personale în planurile de dezvoltare pe termen lung. 15. Promovează ideea că întotdeauna trebuie să ne străduim să dezvoltăm o înțelegere reciprocă și un dialog semnificativ între persoane și grupuri care sunt percepute ca „diferite” unele de altele. 16. Reflecta în mod critic asupra experiențelor trecute pentru a obține informații utile pentru progresul viitor.
<i>Dimensiunea III. Modul de viață sănătos</i>	
3.1 Selectarea și prezentarea argumentată a informației privind factorii de risc major care afectează sănătatea și securitate umană;	17. Organizează și prioritizează sarcinile, ducându-le la bun sfârșit fără supraveghere directă.
3.2 Determinarea raportului dintre diferențele indicatorilor de sănătate în funcție de gen;	18. Sprijină informarea comunității despre riscurile care afectează sănătatea și securitatea. 19. Exprimă interes pentru chestiunile și problemele publice.
3.3 Elaborarea de strategii personale pentru menținerea unui mod de viață sănătos, cu accent pe starea de bine.	20. Recunoaște diferențele biologice și culturale care influențează sănătatea. 21. Demonstrează încredere în luarea deciziilor privind modalitatea optimă de gestionare a unei probleme. 22. Evaluează periodic obiceiurile personale și proiectează planuri de acțiune pentru un stil de viață sănătos. 23. Poate reflecta în mod critic asupra propriei perspective/propriilor perspective asupra lumii. 24. Integrează cunoștințe din diferite materii/domenii de învățare.
<i>Dimensiunea IV. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial</i>	
4.1 Stabilirea relației dintre tendințele de dezvoltare a pieței muncii la nivel global și impactul acestora asupra pieței muncii din RM, din perspectiva alegerii viitoarei profesii;	25. Ascultă în mod eficace pentru a descifra sensurile și intențiile altei persoane. 26. Cercetează tendințele pieței muncii pentru a identifica domenii de interes.
4.2 Utilizarea tehnologiilor și metodelor de comunicare/interacțiune cu angajatorii în procesul de căutare a unui loc de muncă;	27. Îi convinge pe ceilalți și negociază eficient cu colegii. 28. Dezvoltă strategii de negociere pentru interviurile de angajare. 29. Dă dovadă de încredere că poate să ia decizii cu privire la cea mai bună modalitate de a gestiona o problemă.
4.3 Argumentarea deciziei în planificarea carierei, din perspectiva compatibilității, aptitudinilor, capacităților, valorilor și așteptărilor sale cu cerințele specifice ale pieței muncii.	30. Reflectează asupra compatibilității dintre valorile personale și cerințele pieței. 31. Manifestează flexibilitate în interacțiunile cu persoane din culturi diferite. 32. Caută oportunități de a lucra în cooperare cu alte persoane.

Dimensiunea V. Securitatea personală	
5.1 Argumentarea necesității respectării regulilor și exercitării drepturilor în traficul rutier, comunicarea digitală etc.	<p>33. Exprimă părerea că deciziile publice trebuie luate și aplicate în conformitate cu legile și regulamentele.</p> <p>34. Promovează comportamentul responsabil în utilizarea mediului online.</p> <p>35. Arată deschidere față de informații contradictorii sau incomplete, evitând respingerea automată sau concluziile pripite.</p> <p>36. Analizează riscurile și consecințele în diverse contexte sociale.</p> <p>37. Schimbă deciziile pe care le-a luat în cazul în care consecințele acestor decizii arată că acest lucru este necesar.</p> <p>38. Planifică acțiuni pentru prevenirea situațiilor de risc.</p> <p>39. Reflectă în mod critic asupra valorilor, comportamentelor și stilurilor de viață care sunt necesare pentru un viitor sustenabil.</p> <p>40. Apără ideea că drepturile omului sunt necesare pentru ca fiecare ființă umană să poate trăi cu demnitate.</p>

Tabelul 3. Descriptori de competență, clasa a XII-a

Unități de competență	Descriptori de competență
Dimensiunea I. Identitatea personală și relaționarea armonioasă	
1.1 Asumarea responsabilă a autonomiei și independenței în diverse situații de viață, inclusiv în depășirea stresului academic;	<p>1. Își asumă responsabilitatea pentru propriul comportament.</p> <p>2. Exprimă încrederea că poate să o facă, dacă dorește să se schimbe.</p> <p>3. Reflectă în mod critic asupra propriilor sale prejudecăți și stereotipuri și asupra a ceea ce stă la baza lor.</p>
1.2 Gestionarea inteligentă a sferei afective, demonstrând respect față de granițele personale și ale celorlalți în mediul social și familial;	<p>4. Identifică cu acuratețe sentimentele celorlalți, chiar și atunci când aceștia nu doresc să le arate.</p> <p>5. Manifestă respect pentru diferite opinii sau idei, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.</p> <p>6. Analizează situațiile de stres pentru a identifica soluții de adaptare.</p>
1.3 Proiectarea acțiunilor de integrare și adaptare în diferite grupuri sociale, în baza respectului față de valorile acestora.	<p>7. Propune activități care dezvoltă gestionarea inteligentă a emoțiilor.</p> <p>8. Dezvoltă soluții de cooperare între membrii diverselor grupuri sociale.</p>
Dimensiunea II. Asigurarea calității vieții	
2.1 Descrierea indicatorilor unui mediu casnic de calitate, axat pe valorificarea echilibrată a resurselor și exersarea echilibrată a diverselor roluri sociale;	<p>9. Comunică că este dispus(ă) să contribuie la îmbunătățirea situației altor persoane din comunitate.</p> <p>10. Susține că trebuie să promovăm comunicarea și dialogul între oameni provenind din medii culturale diferite.</p> <p>11. Manifestează angajament de a interveni activ atunci când demnitatea și drepturile altora sunt încălcate.</p>
2.2 Stabilirea corelației dintre calitatea vieții și verticalitatea morală, manifestată în mediul familial și social;	<p>12. Exprimă atitudini de respect față de credințele, practicile și stilurile de viață adoptate de alte persoane, atâta timp cât acestea nu încalcă drepturile omului.</p>
2.3 Proiectarea activităților de voluntariat în baza necesităților comunității;	<p>13. Caută și acceptă oportunități de a întâlni oameni cu valori, obiceiuri și comportamente diferite.</p> <p>14. Propune soluții eficiente pentru gestionarea resurselor casnice.</p>

	<p>15. Elaborează strategii pentru distribuirea echitabilă a responsabilităților casnice.</p> <p>16. Planifică activități bazate pe valori morale care sprijină comunitatea.</p>
<i>Dimensiunea III. Modul de viață sănătos</i>	
3.1 Structurarea argumentată a informațiilor privind raportul dintre implementarea realizărilor tehnologice în toate domeniile societății și sănătatea umană;	17. Folosește tehnologii informaționale în mod eficace pentru a accesa, cerceta, organiza și integra informațiile.
3.2 Stabilirea relației dintre sistemul de valori, nivelul de cultură al persoanei și comportamentul demonstrat: utilizarea dreptului la servicii specializate, alimentație, relații sexuale etc.	18. Reflectă în mod critic asupra felului în care judecățile sale sunt influențate de propriile apartenențe culturale.
3.3 Aprecierea sănătății ca proprietate a vieții în baza propriilor convingeri și valori.	19. Dă dovadă de încredere că poate să gestioneze evenimente neașteptate în mod eficient.
	20. Exprimă acceptarea lipsei de claritate.
	21. Argumentează cum valorile și educația unei persoane îi influențează alegerile legate de sănătate, alimentație și relații personale.
	22. Analizează impactul tehnologiei asupra sănătății psihologice și fizice.
	23. Propune măsuri de reducere a riscurilor asociate utilizării tehnologiilor.
	24. Susține inițiative care promovează sănătatea publică.
<i>Dimensiunea IV. Proiectarea carierei profesionale și dezvoltarea spiritului antreprenorial</i>	
4.1 Valorificarea trăsăturilor de personalitate și a abilităților de informare în cadrul unui interviu de angajare, din perspectiva viitoarei profesii;	25. Își ajustează stilul de interacțiune pentru a interacționa mai eficace cu alte persoane, atunci când e nevoie.
4.2 Analiza diverselor oportunități de formare profesională pentru o carieră de succes în domeniul profesional ales;	26. Evaluează credibilitatea surselor de informații sau sfaturilor în mod independent.
4.3 Luarea deciziilor de carieră axate pe corelarea potențialului propriu cu oportunitățile pieței muncii.	27. Își respectă angajamentele personale față de alții la timp.
	28. Judeca dacă materialele analizate sunt adevărate, exacte sau de încredere.
	29. Susține că trebuie să încercăm să învățăm unii de la alții pentru a avea o înțelegere mai profundă a propriilor specificații culturale și a specificațiilor culturale ale celorlalți.
	30. Creează un profil personal care să reflecte punctele forte și aspirațiile.
	31. Propune planuri de dezvoltare profesională pe termen lung.
	32. Identifică resurse pentru dezvoltarea profesională continuă a competențelor.
<i>Dimensiunea V. Securitatea personală</i>	
5.1 Descrierea acțiunilor populației în condiții de situații excepționale, stările de urgență cu amenințare, din perspectiva asigurării securității personale și colective.	33. Solicită și folosește abilitățile, ideile și părerile celorlalți membri ai grupului, când lucrează într-un grup.
	34. Folosește indiciile nonverbale ale altor persoane pentru a le identifica gândurile și preocupările neexprimate.
	35. Descrie efectele pe care le pot avea diferitele stiluri de folosire a limbajului în situații sociale și de muncă.
	36. Gestionează blocajele în comunicare reformulând, revizuiind sau simplificând ceea ce nu a fost înțeles în procesul de comunicare.
	37. Susține că legile trebuie întotdeauna să fie aplicate și îndeplinite în mod echitabil.
	38. Propune activități pentru prevenirea riscurilor în comunitate.

	39. Promovează un comportament prudent în trafic și mediul digital. 40. Organizează campanii de informare despre siguranța digitală.